

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 23925/2023
21.05.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића и Марије Терзић, чланова већа, у парници тужилаца АА из ..., ББ из ... и ВВ из ..., сви из Републике Хрватске, чији је заједнички пуномоћник Владимир Јанковић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарство одбране, коју заступа Војно правобранилаштво, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 3770/21 од 01.06.2023. године, у седници одржаној 21.05.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужилаца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 3770/21 од 01.06.2023. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 12798/18 од 12.04.2021. године, исправљена решењем истог суда П 12798/18 од 03.04.2023. године, ставом првим изреке, дозвољено је преиначење тужбе као у поднеску од 09.11.2020. године. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев тужилаца којим су тражили да тужени исплати тужиоцу АА на име нематеријалне штете на име убијене мајке ГГ износ од 44.000 евра, на име убијеног оца ДД износ од 44.000 евра, укупно 88.000 евра и износ од 1.866 евра на име накнаде материјалне штете за трошкове куповине гробнице са законском затезном каматом на износ од 88.000 евра са законском затезном каматом на годишњем нивоу висине референтне каматне стопе Европске централне банке за главне операције за рефинансирање увећане за 8% поена почев од дана пресуђења до исплате, а на износ од 1.866 евра на годишњем нивоу висине референтне каматне стопе Европске централне банке на главне операције за рефинансирање увећане за 8% поена почев од дана пресуђења до исплате све у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате, тужили ББ на име нематеријалне штете због убијеног оца и мајке укупно 88.000 евра, за свако по 44.000 евра са законском затезном каматом ближе наведено у том ставу изреке и тужили ВВ на име нематеријалне штете због убијеног оца и мајке по 44.000 евра, укупно 88.000 евра са припадајућом каматом, као неоснован. Ставом трећим изреке, одбијен је захтев тужилаца за накнаду трошкова парничног поступка, као неоснован.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 3770/21 од 01.06.2023. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужилаца и потврђена пресуда Вишег суда у Београду П 12798/18 од 12.04.2021. године, исправљена решењем истог суда П 12798/18 од 03.04.2023. године у ставу другом и трећем изреке. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован захтев тужилаца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужиоци су изјавили благовремену ревизију, због погрешне примене материјалног права и битне повреде одредаба парничног поступка.

Врховни суд је испитао побијану пресуду, применом одредбе члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 18/20) у вези члана 92. Закона о уређењу судова („Службени гласник РС“, број 10/23) и утврдио да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности, а на конкретно друге повреде Закона о парничном поступку у ревизији се посебно не указује.

Према утврђеном чињеничном стању, пресудом Жупанијског суда у Сплиту Одељење за суђење у предметима ратних злочина К – РЗ – 8/12 од 12.03.2014. године оглашен је кривим ЂЂ што је дана 12.01.1992. године у ..., засеоку ... код ..., током оружане агресије ЈНА и паравојних снага из СР Југославије око 16 часова дошао до куће родитеља тужилаца, оца ДД и мајке ГГ са циљем да их убије, пришао улазним вратима куће и угледао их обоје у кухињи, активирао ручну бомбу, бацио у кухињу, затворио врата и услед експлозије крхотине бомбе су усмртиле ГГ, док је ДД рањен испузео напоље у двориште те му је пришавши из непосредне близине из пиштоља непознате марке ЂЂ испалио метак у чеони део главе од чега је ДД задобио повреду од којих је на лицу места преминуо и на тај начин је ЂЂ починио кривично дело против човечности међународног права – ратни злочин против цивилног становништва. Изречена му је казна затвора у трајању од 20 година. Наведена пресуда је преиначена пресудом Врховног суда Републике Хрватске Кж 272/14-5 од 10.09.2014. године тако што је ЂЂ осуђен на казну затвора у трајању од 15 година. Тужиоци су се преко пуномоћника обраћали туженом ради мирног решења спора тражећи накнаду нематеријалне штете због смрти оба родитеља, а тужилац АА поред нематеријалне штете потражује и накнаду материјалне штете за трошкове куповине гробнице. Решењем Вишег суда у Београду, Одељења за ратне злочине Кре. По2 5/16 од 21.12.2016. године, одбијена је замолница Министарства правосуђа Републике Хрватске од 09.08.2006. године за признање пресуде Жупанијског суда у Сплиту - Одељење за суђење у предметима ратних злочина К – РЗ – 8/12 од 12.03.2014. године, која је преиначена у погледу одлуке о казни пресудом Врховног суда Републике Хрватске Кж 272/14-5 од 10.09.2014. године а из образложења решења произлази да је пресуда хрватског суда чије се признање тражи донето у одсуству осуђеног због чега је веће Вишег суда у Београду нашло да нису испуњени услови за усвајање замолнице признање предметне пресуде. Из описа Министарства одбране Сектора за цивилну одбрану и припреме одбране, Управе за обавезе одбране број 5102-4 од 30.11.2018. године утврђено је да у евиденцију о војној обавези за ЂЂ нема података да је именовани био припадник ЈНА дана 12.01.1992. године. Утврђено је да је ЂЂ био припадник паравојне формације Бели орлови. Након описаног догађаја, цела група је враћена за Београд уз одузимање оружја. Пред Војним судом Републике Србије који суди војним лицима, није

суђено ЂЂ јер је у фази истраге решењем Војног суда у Бањалуци Ки 487/92 од 23.04.1992. године се тај суд огласио ненадлежним, а истрага није завршена.

При овако утврђеном чињеничном стању, првостепени суд је закључио да је тужбени захтев тужилаца неоснован. Ово из разлога што пресуда Жупанијског суда у Сплиту од 12.03.2014. године која је преиначена пресудом Врховног суда Републике Хрватске од 10.09.2014. године нема правно дејство на територији Републике Србије јер нису признате од стране суда Републике Србије. Даље у току поступка утврђено је да ЂЂ није био припадник војске ЈНА већ је био припадник паравојних формација Бели орлови која није била у саставу војске ЈНА а како тужиоци нису доставили доказ да је окривљени ЂЂ био војник нити резервиста у војсци ЈНА то је оцењено да је тужбени захтев сходно одредби чл. 154, 155. и 172. ЗОО неоснован. Ово из разлога што Република Србија не може да одговара за дела која су починила трећа лица која нису чинила састав ЈНА 1992. године.

Другостепени суд је у свему прихватио правну аргументацију првостепеног суда налазећи да је чињенично стање правилно утврђено и да је на исто правилно примењено материјално право. Закључио је да је првостепени суд правилно оценио да је признање стране судске одлуке претходно питање у конкретном случају а како је Виши суд у Београду, Одељење за ратне злочине одбило признање стране судске одлуке, тј. пресуде суда из Хрватске, то иста не може производити правно дејство на територији Републике Србије нити Република Србија може бити одговорна за накнаду штете посебно имајући у виду чињеницу да тужиоци нису доказали да је ЂЂ био припадник војске ЈНА у току описаног догађаја.

По оцени Врховног суда, правилно је одлучено од стране нижестепених судова када је тужбени захтев тужилаца одбијен. Из изведених доказа несумњиво произлази да ЂЂ, који је учинио предметни злочин, није био припадник војске ЈНА нити је био активни војник нити у резервном саставу. Исти је био припадник паравојне формације Белих орлова а који припадници у том месту након конкретног догађаја су одмах након одузимања оружја враћени за Београд. Сходно томе Република Србија не може одговарати за припаднике паравојних формација за догађаје који су се десили у критичном периоду у Републици Хрватској јер иста лица нису била под командом ЈНА. Правилно је закључено од нижестепених судова да имајући у виду чињеницу да пресуда суда из Сплита којом је ЂЂ осуђен на 20 година затвора а пресудом Врховног суда Републике Хрватске преиначена у погледу висине казне на 15 година затвора, с обзиром да није призната, не може производити дејство на територији Републике Србије. О томе је одлучио Виши суд у Београду, Одељење за ратне злочине, одлука је правноснажна па се Врховни суд не може упуштати у оцену донете правноснажне одлуке у овом поступку. Стога је правилно закључено од нижестепених судова да на страни тужене Републике Србије – Министарство одбране постоји недостатак пасивне легитимације те да је правилно поступљено када је одлучено да тужбени захтев тужилаца није основан.

Нису прихватљиви наводи из ревизије тужилаца да постоји одговорност тужене јер је ЂЂ носио маскирну униформу, јер та чињеница није од битног значаја. Тужиоци нису доказали да је групом где се налазио ЂЂ командовао официр ЈНА и да је задужио оружје од ЈНА, а сем тврдњи изнетих у поступку те чињенице се посебно другим доказима не доказују. Наводи да пресуда кривичног суда из Хрватске која није призната у Републици Србији није од посебног значаја у погледу постојања основа за накнаду штете у овој правној ствари, не утиче на правилност закључка нижестепених судова о неоснованости тужбеног захтева. Даље, овај суд се не може упуштати у чињенице да ли ту постоје сви елементи ратног злочина у смислу члана 372. Кривичног закона РС јер то треба да цени кривични суд у другом одговарајућем посебном поступку. У овом случају евидентно је да

је утврђено да на страни тужене не постоји пасивна легитимација јер ЂЂ није био припадник ЈНА ни као редовни војник ни као резервиста, па стога одговорност за његове поступке не може се приписати руководству ЈНА односно конкретно туженој. Ни остали наводи из ревизије тужилаца нису од таквог значаја да могу довести до другачије одлуке суда.

Правилна је одлука о трошковима парничног поступка јер је донета правилном применом одредби члана 153. став 1. и члана 154. Закона о парничном поступку.

На основу члана 414. став 1. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа - судија
Гордана Комненић,с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић